היכי דמי דאמור בעשרים ואחד הבעלים קודמין ואם לאו אומר לו הגעתיך: **מתני'** א) [א]מחרים אדם מצאנו ומבקרו ומעבדיו ומשפחותיו הכנענים ומשדה אחוזתו ואם החרים את כולם אינם מוחרמים דברי ר"א א"ר אלעזר בן עזריה מה אם לגבוה אין אדם רשאי להחרים כל נכסיו על אחת כמה וכמה [ב]שיהא אדם ב) חס על נכסיו: **גמ'** מנא הני מילי דתנו רבנן ג) [1]מכל אשר לו ולא כל אשר לו מאדם ולא כל אדם ד)מבהמה ולא כל בהמה ה)משדה אחוזה ולא כל שדה אחוזה יכול לא יחרים ואם החרים יהו מוחרמין ת"ל אך ו) דברי רבי אליעזר אמר ר"א בן עזריה [ג]מה אם לגבוה אין אדם רשאי להחרים כל נכסיו על אחת כמה וכמה שיהא אדם ז) חס על נכסיו וצריכא דאי כתב רחמנא מכל אשר לו הוה אמינא כל דאית ליה לא לחרים אבל מין אחד ליחרמיה כוליה כתב רחמנא מאדם ולא כל אדם ואי כתב רחמנא מאדם דלא סגיא ליה בלא עבודה אבל שדה סגיא ליה בדיסתורן ח)ואי אשמעינן ט) הני תרתי משום דהכא חיותא והכא חיותא אבל מטלטלין ליחרמינהו כולהו צריכי (א) בהמה למה לי לכדתניא י) יכול יחרים אדם בנו ובתו עבדו ושפחתו העבריים ושדה מקנתו תלמוד לומר בהמה מה בהמה יש לו רשות למוכרה אף כל שיש לו רשות למוכרה והלא בתו קטנה יש לו רשות למוכרה יכול יחרימנה תלמוד לומר בהמה מה בהמה יש לו רשות למוכרה לעולם אף כל שיש לו רשות למוכרה לעולם: אמר רבי אלעזר בן עזריה אם לגבוה אין אדם רשאי כו': היינו ת"ק איכא בינייהו דרבי אילא [ד]דאמר רבי אילא באושא התקינו המבזבז [ג]אל יבזבז יותר מחומש מעשה באחד שבקש לבזבז יותר מחומש ולא הניחו לו חבריו ומנו רבי ישבב ואמרי לה רבי ישבב ולא הניחו לו חביריו ומנו רבי עקיבא: **מתני'** [ד]המחרים בנו ובתו ועבדו ושפחתו העברים ושדה מקנתו אין מוחרמין שאין אדם מחרים דבר שאינו שלו[ו] הכהנים והלוים אין מחרימין דברי רבי יהודה ר"ש אומר הכהנים י) אין מחרימין שהחרמין שלהן והלוים מחרימין שאין החרמין שלהן אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בקרקעות שנאמר ח) [2]כי אחוזת עולם היא להם ודברי ר"ש במטלטלין שאין החרמין שלהן: **גמ'** ור' יהודה בשלמא כהנים אין מחרימין שחרמין שלהן אלא לוים ט) בשלמא מקרקעי לא מחרמי דכתיב [2]כי אחוזת עולם היא להם אלא מטלטלי ליחרמי אמר קרא מכל אשר לו ומשדה אחוזתו מקיש מטלטלין לקרקעות ורבי שמעון בשלמא כהנים כדאמרן אלא לוים בשלמא מטלטלים לחרים דלא מקיש אלא מקרקעי אמאי הכתיב י) אחוזת עולם היא להם מאי מחרימין נמי דקאמר מטלטלי והא מדקתני סיפא אמר רבי נראין דברי רבי יהודה במקרקעי ודברי רבי שמעון במטלטלי מכלל דרבי שמעון מקרקעי נמי קאמר הכי קאמר אמר רבי נראין דברי רבי יהודה לרבי שמעון בקרקעות שאף ר"ש לא נחלק יא) [עליו] אלא במטלטלין אבל בקרקעות מודה ליה: א"ר חייא בר אבין [ה]החרים מטלטלין נותנן לכל כהן שירצה שנאמר [3]כל חרם בישראל לך

והיכי דמי כגון דאמרי כל"א (ב). דהוי בין קרן יב) בין חומש כ"ו ודינר וזה מוסיף ה' היינו ל"א ודינר: **הבעלים קודמין.** דאי הוי יהבינן ליה להאי הוה פסיד הקדש דינר ממאי דאמור יג) כרישא הלכך הדרי אבעלים על כרחייהו: **ואם לאו אומר לו לזה הגעתיך.** דאמרי בעלים אתא גברא כהריקין: **מתני' מצאנו.** מקצת לאו אומר הרי הן חרם ונותנן לכהן: **את כולם.** שלא שייר לעצמו כלום: **להיות חס על נכסיו.** שלא יבזבז להדיוט: **גמ' מכל אשר לו.** היינו מטלטלין ולא כל מטלטלין: **מאדם.** עבדים הכנענים: **אך כל חרם.** אכין ורקין מיעוטין: **בדיסתורן.** שיהא אריס לאחרים ויקבל שדות למחצה ולשליש ולרביע: **אבל מטלטלין אימא ליחרמינהו כולהו.** כתב רחמנא מכל אשר לו ולא כל אשר לו דהיינו מטלטלין (ג): בתו יש לו רשות למוכרה בקטנותה ולא בנערותה: **המבזבז.** לעניים: **חומש.** דגמרינן מיעקב דכתיב ביה תרין עישורין ט). ר' אלעזר בן עזריה אית ליה דרבי אילא דהא אתא לאשמועינן שיהא אדם חס על נכסיו ר"א לית ליה דרבי אילא דאי בזבז טובא לא איכפת לן אלא שייר לעצמו קצת דומיא דחרם: **מתני' שהחרמים שלהם.** דכתיב ט) כל חרם בישראל וגו' וכיון דלדידיה הוא מה הנאה בכך אי הוה מחרים איהו גופיה זכי ביה ולא יהב ליה לכהן אחר: **נראין דברי ר' יהודה.** דלוים אין מחרימין בקרקעות: **ודברי ר' שמעון במטלטלין.** שהרי אין החרמים שלהן הלכך אי מחרימי מטלטלין חיילא עלייהו חרם ויהבי להו לכהנים: **גמ'** (ד) מדאיצטריך ליה לרבי למימר במטלטלין נראין דברי ר"ש דמשמע אבל בקרקעות אין נראין דבריו מכלל דאקרקעות נמי פליגי: **שאף רבי שמעון לא נחלק עליו כו'.** והכי משמע מילתיה דרבי נראין דברי ר' יהודה לר' שמעון בקרקעות שדברי ר"ש במטלטלין:

לך

דתנו רבנן מכל אשר לו ולא כל אשר לו. וא"ת והא האי קרא בחרם הניתן לכהנים כתיב דהא בסיפיה דקרא כתיב לא ימכר ולא יגאל ואילו חרמי בדק הבית יש להם פדיון כהקדש והיכי קאמר במתני' ומה אם לגבוה כו' והא לאו לגבוה הוא כי אם לכהנים ועוד יד) דאיכא בפרק השולח (גיטין דף לח:) מאדם אלו עבדיו ושפחותיו הכנענים ופריך מינה לרב דאמר המקדיש עבדו יצא לחירות דלמיהוי עם קדוש קאמר ומאי קפריך והא בחרמים אין בהן קדושת הגוף ולא דמי למקדיש לומר דלמיהוי עם קדוש קאמר וי"ל דאפי' בחרמים הניתנין לכהנים יש בהן קדושת הגוף כדתני לקמן בפירקין (דף כט.) חרמים כל זמן שהן בבית בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהם נתנם לכהן הרי הן כחולין אלמא אית בהן קדושת הגוף: טו) **(אלא) [ת"ל] בהמה מה בהמה יש לו רשות למכור לעולם.** וא"ת טז) א"כ שדה אחוזה נמי שהרי אם מכרה חוזרת לבעלים ביובל וי"ל דמ"מ יש לו רשות להוציא מידו לעולם כגון אם הקדישה ונגאלה אחר שמתחלקת לכהנים ביובל א"נ יז) וי"ל דה"פ מה בהמה יש לו רשות למוכרה יח) ושדה אחוזה נמי כל זמן שהיא בידו יכול הוא למוכרה משא"כ בבתו דמשתגדיל אין לו רשות למוכרה יט): **החרים מטלטלין נותנן לכל כהן שירצה שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה.** אין זה עיקר דרש דהא קרא איצטריך כדדריש ליה לקמיה נתנו לכהן הרי הוא כחולין לכל דבריו שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה והא דאמר הכא נותנן לכל כהן שירצה מסברא הוא כמו תרומה שנותנה לכל כהן ואין צריך ליתנה לכהן שבמשמרתו משמר ועוד אי הוי עיקר דרשא מאי הא דפריך לקמן ליקיש מטלטלין לקרקעות והלא גזירת הכתוב היא אלא ש"מ דלאו עיקר דרשה הוא זה:

שדה

מסורת הש"ס

א) [לעיל כז.], ב) [תוספתא פ"ד ה"י ע"ש], ג) [ובקרא כתיב ובהמה ובקרבן אהרן לא גרים לה מבהמה ולא כל בהמתו], ד) [נ"ל ומשדה אחוזתו], ה) [ילקוט ליתא ואי לאשמועינן שדה משום דחיותא אבל אדם סגי ליה בשמעא בעלמא ואי לאשמועינן הני תרתי כו'], ו) כתובות נ. ע"ש סז: ע"ש, ז) [תוס' פ"ד ה"ב], ח) [כריתות כח], ט) [במדבר יח], י) גי' נ"י ואם תאמר דילפינן מבהמה נילף משדה אחוזה שהרי אם כו',

תורה אור השלם

1. אַךְ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיְיָ מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיְיָ: ויקרא כז כח
2. וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר כִּי אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא לָהֶם: ויקרא כה לד
3. כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה: במדבר יח יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מבהמה למה לי: (ב) רש"י ד"ה והיכי דמי וכו' כל"א. נ"ב פלגים כי כ"א פלגים עם החומש הוא כ"ו פלגי ודינר שהוא החומש על הפלגי כ"א וקי"ל: (ג) ד"ה אבל וכו' מטלטלין הס"ד ואח"כ מ"ה למוכרו לעולם אבל בתו יש לו רשות: (ד) ד"ה מכלל מדאיצטריך ליה:

רבינו גרשום

בכ"א קודם שאמר זה ועכשיו מגיע להן ליתן בין קרן וחומש כ"ו שקלים ודינר אם רצו ליתן כך הן הבעלים קודמין: ואם לאו אומר לו. לזה תן אתה כ"ו שקלים והגיעתך: מחרים אדם קצת מצאנו ומבקרו כו'. לשם שמים שיכול לומר הרי הם חרם עלי ותתפסן: על אחת כמה וכמה שיהא אדם חס על נכסיו. כנגד הדיוט שלא יבזבז אותן להדיוט שלא יתנם כולם לאחרים שישייר לעצמו כלום מהיכן יחיה: [ת"ל אך וכל אכין ורקין מיעוטין: אבל שדה. (אמאי) [הוה אמינא] ליחרם כל שדותיו דסגיא ליה בדיסתורן שיכול ליקח שדות של אחרים באריסות ויכול לחיות בהן]: ואי אשמעינן שדה. גרידא הוה אמינא משום הכי לא ליחרמינהו לכולהו שדותיו משום דחיותיה בינייהו אבל מאדם אימא ליחרמינהו לכולהו עבדין דסגיא ליה בשמעא בעלמא: משום דהכא והכא חיותיה דבין שדות ובין עבדים אין אדם יכול לחיות בלא שדה ובלא עבדים ואם יחרים כל עבדיו אינן מצויין עבדים [אחרים] טובים תדיר לקנות אבל מטלטלין דשכיחי מטלטלין אחרים למיזבן בכל שעה שירצה אימא ליחרמינהו כולהו כתב רחמנא מכל אשר לו ולא כל: מה בהמה שיש לו רשות. למוכרה לחלוטין ורשאי להחרים למעוטי בנו ובתו עבדו ושפחתו העבריים ושדה מקנה שאינו רשאי למוכרן: [או הואיל ורשאי למכור בתו קטנה יכול יחרימנה ת"ל בהמה] מה בהמה כו'. למעוטי בתו שאינו רשאי למוכרה אלא (עד שהיא) בקטנותה אבל משנגדלה שוב אינו רשאי למוכרה: [היינו ת"ק. ת"ק נמי אמר אם החרים את כולן אינן מוחרמין: איכא בינייהו דר' אילא דאמר. במסכת כתובות המבזבז את נכסיו לצדקה אל יבזבז יותר מחומש שלא יצטרך לבריות ת"ק דלא אמר יהא אדם חס לית ליה דר' אילא אלא אם ישייר לעצמו קצת יכול להחרים כל השאר ור' אלעזר בן עזריה דאמר יהא אדם חס אית ליה דר' אילא שיהא חס ואל יבזבז יותר מן החומש: שבקש לבזבז יותר מחומש]: שאין אדם מחרים דבר שאינו שלו. דעבדו ושפחתו העבריים ושדה מקנה חוזרין ביובל: [הכהנים והלוים אין מחרימין. נכסיהן שאין נוהג בהן דין חרמים כדמפרש לקמן]: שחרמין שלהן. מה יתרון אם היה מחרים היה שלו שחרמים לכהנים: נראין דברי ר' יהודה. דאמר לויים אין מחרימין בקרקעות דכתיב כי אחוזת עולם הוא להם: ודברי ר' שמעון דאמר לוים מחרימין במטלטלין הואיל ואין חרמין שלהן אלא של כהנים הלכך מחרימין]: ואיתקוש מטלטלין לקרקעות. מה קרקעות אין מחרימין אף מטלטלין נמי: [והא מדקתני סיפא אמר ר' נראין דברי ר' יהודה בקרקעות ודברי ר' שמעון במטלטלין. ר' דהוה מכריע קאמר הכי נראין אבל מכלל דר' שמעון גופיה מקרקעי נמי קאמר דלויים מחרימין: לא (לא) לעולם סבירא ליה לר' שמעון דמקרקעי אין מחרימין והכי קאמר רבי נראין דברי ר' יהודה לר' שמעון דלויים אין מחרימין בקרקעות דכתיב כי אחוזת עולם היא להם שאף רבי שמעון לא נחלק עליו כו']: החרים מטלטלין. בישראל קא מיירי: שנאמר כל חרם בישראל

עין משפט נר מצוה

י א מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ב ועי"ש:
יא ב מיי' פ"ו מהל' ערכין הלכה יג:
ג מיי' שם [ופ"ז מהל' מתנות עניים הל' ה טוש"ע יו"ד סי' רמט סעי' א]:
יב ד מיי' פ"ו מהל' ערכין הלכה כא:
יג ה מיי' שם הלכה ז:
יד ו מיי' שם הלכה ה וכר"י דמקים:

מוסף רש"י

באושא התקינו. כשגלתה סנהדרין לאושא, שגלתה וישבה שם סנהדרי גדולה, כדאמרינן בר"ה (לא.) גבי עשר מסעות (ב"מ לה.). המבזבז. לעניים, אל יבזבז יותר מחומש. שבנכסיו, שלא יצטרך לבריות (כתובות נ.).

שיטה מקובצת

א) מחרים אדם מצאנו ומבקרו וכו' לכאורה נראה שאם החרים כל צאנו ואע"פ שנשאר כל בקרו לא הוי חרם וכן אם החרים כל עבדיו אע"פ שנשארו שפחותיו מדקתני מצאנו דמשמע מקצת צאנו ולא כל צאנו וכן כולם וא"א לומר כן דאמרי' בגמרא מנה"מ ומייתי ברייתא דדרשי מאדם ולא כל אדם ומבהמה ולא כל בהמה משמע אם נשאר לו מקצת אדם או מקצת בהמה הוי חרם וצריך לומר דמצאנו ומבקרו והכל אחר וכן מעבדיו ומשפחותיו. הרא"ש ז"ל. גליון: ב) אדם חייב להיות חס: ג) אך כל חרם דברי: ד) אדם חייב להיות חס: ה) אשמעינן שדה משום דחיותיה אבל אדם סגיא ליה בשמעא בעלמא ואי אשמעינן הני: ו) יכול יחרים אדם בנו כו'. גליון נראה בנו נקט אגב בתו ובכדי נקט דבתו וכל אינך סד"א וכות שיש לו בהם יכול להחרימו אבל בבנו אין בו זכות מן התורה. עכ"ל הרא"ש ז"ל אבל הרי"ו ז"ל כתב והוא משום שזוכה במציאותו מדרבנן יכול להחרימו: ז) הכהנים (והלוים) אין מחרימין [שהחרמים שלהם] כלומר אף אם יחרימו הרי הם זוכים בהם מיד ותימה מאי נתינת טעם הוא זה מ"מ יהא חרם ויפעלו בו עד שיאמר אני רוצה לזכות בו וכ"ת חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו [מ"מ] נפקא מינה אם החרים מטלטליו שהם ברשות אחר וצריך עיון. הרא"ש ז"ל: ח) כי אחוזת עולם היא להם. וא"ת לר"מ דאמר מתנה אינה חוזרת א"כ לא כתבו במתנה קרקעותיהם וי"ל דודאי לא דבר הכתוב רק מדבר שאין חוזר מגזרת הכתוב כגון חרמים דכתיב לא יגאל ולא ימכר וכגון מוכר בית בבתי ערי חומה שהן לצמיתות עלמין ועיין בתוס' לקמן [דף ל"א עיין הרי"ו ז"ל: ט) בשלמא מקרקעי כו'. וא"ת לר"מ דאמר מתנה אינה חוזרת ביובל לא היה להם ליתן שדותיהם במתנה לפי שלא יחזרו להם עוד וכתיב אחוזת עולם היא להם וי"ל דמזה לא הזהיר הכתוב דמסתמא לא הזהיר אלא מדבר שאינו חוזר מגזירת הכתוב כגון חרמים דכתיב בהו לא יגאל ולא ימכר א"נ כגון מכירה דבתי ערי חומה שהן לצמיתות לקונה אותו אבל דבר שלא דיבר בה הכתוב כגון מתנה מזה לא הזהיר הכתוב א"נ י"ל מתנה אע"ג שאינה חוזרת ביובל מ"מ לא מיקריא אינה חוזרת שהרי בידו לגאלה כמו מכר כדתנן לקמן בפ"ב הגיע י"ב חדש ולא נגאלה היתה חלוטה אחד הלוקח ואחד הניתן לו במתנה משמע אבל עד סוף י"ב חדש בידו ליגאל בין מוכר בין נותן וכן מצא מורי הרמ"ר גבי מוכר שדה אחוזה וגאל את ממכר אחיו לרבות הניתן לו במתנה וכיון דבידו לגאלה אין זו הפקעה והוי שפיר עדיין אחוזת עולם. תוס' החסרים בדפוס: י) הכתיב כי אחוזת: יא) נחלק עליו אלא: יב) קרן וחומש כ"ו תיבת בין נמחק: יג) דאמור בעלים ברישא: יד) ועוד דמייתי בפרק תיבת דאיכא נמחק: טו) מה"ד מה ת"ל בהמה תיבת אלא ל"ש ונמחק: טז) וא"ת והא שדה אחוזה אין בידו למכרו לעולם שהרי כו' ותיבות א"כ שדה אחוזה נמי ל"ש ונמחק: יז) א"נ במתנה דאינה חוזרת ביובל כר"א דאמר ב"ש נחלין אליבא דר"מ א"נ י"ל: יח) למוכרה לעולם כלומר כל זמן שהיא בידו יש לו רשות למוכרה: יט) למוכרה א"נ י"ל דייפוי כח הוא זה דאי דיש לו רשות למכור בהמתו אבל בתו הויא כתו דאין לו רשות למוכרה לעולם אבל בשדה אחוזה כ"ש שיפה כחו שהיא חוזרת אלא א) כשהיא מוכרה:

א) נ"ל שהיא חוזרת לו ויכול לחזור ולמוכרה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com